

Spor Tesislerinin Çevre Üzerindeki Etkileri

Dr. Funda Koçak

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Spor Bilimleri Fakültesi

Bir tesis ya da spor alanı tasarlanmadan önce Őu önemli sorulara cevap bulunması gerekmektedir.

- Bu tesise ihtiyaç var mı?
- Ne tőr bir tesis potansiyel kullanıcıların ihtiyaçlarını en iyi Őekilde karŐılar?
- Tesisin uzun vadeli tőketimleri (finansal, sosyal ve çevresel) neler olacak ve bu bedelleri kimler/hangi kaynaklar/canlılar ödeyecek.

SPOR TESİSLERİNİN ÇEVRE ÜZERİNE OLUMSUZ ETKİLERİ

Hava Kirliliđi

Gürültü Kirliliđi

Atık Sorunu

Ekolojik Bozulmalar

Çevresel Tehlikeler

Arkeolojik ve Tarihi Yerlerin Tahrip Edilmesi

Arazi Kullanım Sorunları

SPOR VE REKREASYON ALANLARININ TASARIMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ÖNCELİKLER

Çevre ve sürdürülebilir gelişim bakış açısıyla değerlendirildiğinde, spor ve rekreasyon alanı olarak tesisler ve diğer yapıların çevre ile ilgili 4 ana kritere uyması gerekmektedir.

İnşa Edildikleri Alana Uyumlu Olmalı

- İklim değişiklikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Tesislerin inşa edildikleri alana uyumlu olması estetik görünümün yanında kullanım kolaylığı sağlamalıdır.

IOC (2008). IOC Spor, çevre ve sürdürülebilir gelişme rehberi. Çev. TMOK.

- Yapılacak tesisin (stadyum, golf sahası vb.) bölgedeki toprağın yapısına uygun olup olmadığı planlama aşamasında belirlenmelidir.

Smith, J. (2006). Golf Sahalarında Çevreci Yönetim, 1. Uluslararası Çevre ve Golf Konferansı: Türkiye Golf Federasyonu.

Yerel İhtiyaçlara Sürdürülebilir Cevap Vermeli

- Binaların tasarımı, yapı malzemeleri ve bakımı uzun ömürlü kullanım sunmalıdır.
- Özel bir amaç için inşa edilmiş prestijli ancak uzun vadeli kullanım potansiyeli düşük ve bakımı yerel mercilere yük olacak binaların yapımından kesinlikle kaçınmak gerekir.
- Yapının çeşitli kullanım özelliklerinin bulunması gerekmektedir. (farklı spor alanlarına ev sahipliği yapabilme, sosyal aktivitelerle tesis olma kapasitesi gibi)
- Sık olmayan kullanımlar için sökülebilir kurulumlar tercih edilmelidir

Çevreyi Kirletmemeli ve Doğal Kaynaklara Zarar Vermemeli

- Çevresel etki çalışmaları
- Malzemelerin kullanım süresi analizleri
- Yenilenebilir enerjinin kullanımı
- Sıhhi tesisat (tuvaletler, çöp kutuları) sayısının dağılımı
- Tüm bu kurulumlar modern teknolojiye uygun olması
- Yapıda çalışan elemanlara eğitim verilmesi
- Kimyasal zehirleyici ve tehlikeli maddelerin kullanımının yasaklanması

Tablo 5. Spor ve Rekreasyon Faaliyetlerinin Türkiye’deki Milli Parkların Su Kalitesi Üzerine Olumsuz Çevresel Etki Dereceleri

Faktörler	Çok Önemli Etki		Önemli etki		Orta Düzeyde Etki		Az Etki		Etkisiz		Aritmetik Ortalama
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sörf	-	-	-	-	1	25.0	1	25.0	2	50.0	4.25
Su Kayağı	-	-	1	25.0	1	14.3	-	-	2	50.0	3.75
Balık Tutma	1	14.3	1	14.3	1	14.3	4	57.1	-	-	3.14
Dalış	1	12.5	1	12.5	3	37.5	3	37.5	-	-	3.00
Kano, bot	1	20.0	2	40.0	-	-	1	20.0	1	20.0	2.80
Ziyaretçilerin atıkları	1	25.0	1	25.0	-	-	2	50.0	-	-	2.75
Yüzücülerin Kalabalığı	2	33.3	2	33.3	-	-	2	33.3	-	-	2.33
Kanalizasyon Atıkları	4	57.1	-	-	1	14.3	1	14.3	1	14.3	2.28

Enerjiyi Verimli Kullanmalıdır

Kaynakları paylaşmak (su, toprak, enerji) yerel halk için bir dezavantaj oluşturmamalıdır.

Tesisler kendi;

- Atık su kaynaklarını
- Enerji kaynaklarını yaratmalıdırlar.
- Güneş enerjisi ve biyoenerji kullanımını artırılmalıdır.
- Enerji verimli malzemeler kullanılmalıdır (ampül, ısınma sistemi vb.)

Loftness, V., Hakkinen, B., Ada, O., & Nevalainen, A. (2007). Elements that contribute to healthy building design. *Environmental Health Perspectives*, 115(6), 965-970.